

NOI DOVEZI DE LOCUIRE PE TERITORIUL ACTUAL AL SATULUI ENISALA ÎN MILENIUL

I e.n.

**GHEORGHE MĂNUCU-ADAMEȘTEANU
ERNEST OBERLÄNDER TÂRNOVEANU**

Satul Enisala este situat pe malul lacului Babadag, la 8 km de orașul cu același nume. Primele mențiuni arheologice datează încă din veacul trecut, construcția unui drum care trebuia să lege satul de orașul Babadag, dînd la iveală numeroase obiecte din ceramică, monede și fragmente arhitectonice¹.

În aceeași perioadă — 1897—1898 — în cadrul unui plan mai vast de cercetare al antichităților dobrogene, P. Polonic ajunge în zona Enisala, lăsîndu-ne primele mărturii despre cetățile romane de aici².

Primele săpături arheologice sistematice se fac în preajma celui de al doilea război mondial, la cetatea medievală, ele fiind continuate, cu lungi pauze, în anii 1963—1968, 1977—1979³.

Într-un alt punct, pe Valca Netului, s-a săpat o mare necropolă getică din sec. IV î.e.n. din care s-au cercetat peste 300 de morminte⁴.

Un alt cimitir — daco-roman — din sec. I—II e.n. a început să fie cercetat în punctul „La Biserică”. Celor 48 de morminte investigate în anii 1967—1968 de către Mircea Babeș⁵, campaniile desfășurate între anii 1977—1981 le-au adăugat încă 112, astfel încît numărul total al complexelor cercetate se ridică în prezent la 160⁶. Mormintele daco-romane sînt suprapuse și în mare parte distruse de un cimitir medieval din care s-au dezvelit pînă în prezent 219 morminte din sec. XV—XVIII⁷.

Acestora li se pot adăuga săpăturile de salvare din punctul „Palanca”, ale căror rezultate au rămas în parte inedite⁸.

Din simpla enumerare a cercetărilor arheologice observăm că zona Enisala s-a bucurat de o atenție deosebită din partea arheologilor, vestigiile de aici eșalonîndu-se din neolitic și pînă în feudalismul tîrziu.

Rezultatele cercetărilor arheologice se completează în chip fericit cu o serie de descoperiri monetare — tezaure sau monede izolate — care vin să îmbogățească cunoștințele noastre despre locuirea din zonă⁹.

La acestea ne propunem să adăugăm un număr de încă 23 de monede romane și bizantine descoperite pe raza satului în perioada 1977—1981, lot ce aduce unele date interesante despre viețuirea din timpul primului mileniu și începutul celui de al doilea. Lotul se compune din:

A. — *Monede romane (sec. II—IV)* — 6 exemplare

- 1) Antoninus Pius — 1 AE
- 2) Licinius I — 2 AE
- 3) Urbs Roma — 1 AE
- 4) Constantius II — 1 AE
- 5) Valens — 1 AE

B. — *Monede bizantine (sec. VI—XI)* — 17 exemplare

- 1) Justinus I — 3 AE
- 2) Justinianus I — 3 AE

- 3) Justinus II — 5 AE
- 4) Mauricius Tiberius — 3 AE
- 5) Focas — 2 AE
- 6) Follis anonim Thomson, cls. C — 1 AE

Monedele romane (II—IV) se alătură unor descoperiri mai vechi care documentează existența unor așezări romane în vatra satului actual. Primele monede au fost publicate încă din secolul trecut de P. Polonic, descoperirile fiind eşalonate cronologic de la Augustus pînă la Constantin¹⁰.

Cercetările arheologice intense din ultimele două decenii au făcut să crească simțitor numărul monedelor introduse în circuitul științific. Cu ocazia săpăturilor din 1967—1968 din punctul „La Biserică” au fost achiziționate mai multe monede: 1 denar de la M. Antoniu (anii 32—31 î.e.n.), 1 denar de argint de la Hadrian și 10 monede de bronz de la Licinius pînă la Valentinian I¹¹. Din lotul de față, *follisul* emis de Licinius în anul 313 a fost descoperit într-un mormînt medieval, la picioarele celui înhumat, moneda fiind antrenată în momentul săpării gropii mormîntului. Celelalte monede, cu excepția celei de la Valens, au fost descoperite la cîteva sute de metri vest de necropola din sec. I—II e.n.

Pe baza acestor descoperiri monetare, la care se adaugă materiale ceramice rezultate în urma unor periegeze, se poate constata existența unei așezări ale cărei începuturi se pot plasa în sec. I î.e.n.¹². În această fază, nucleul așezării se pare că se găsea la nord de necropola daco-romană (sec. I—II), pe malul lacului Babadag. În sec. I—II e.n., așezarea contemporană cu necropola se va deplasa spre sud, zonă în care sînt documentate ziduri cu mortar și mai multe chiupuri¹³. În sec. III—IV, așezarea se va întinde spre vest, spre centrul satului actual. Interesant de semnalat că majoritatea descoperirilor monetare provin din acest interval de timp și mai ales din sec. IV, perioadă care este acoperită foarte bine din punct de vedere numismatic și prin descoperiri din alte puncte¹⁴.

Majoritatea monedelor sînt din sec. VI—VII și provin din zona cetății romano-bizantine din punctul „Peștera”, numită convențional în literatura de specialitate „Enisala I”. Pînă acum se cunoștea de aici o singură monedă de la Justin I, la care se pot adăuga mai multe monede din sec. VI—VII aflate la Muzeul din Galați¹⁵.

Monedele asigură funcționarea cetății în tot sec. VI și la începutul sec. VII. Lipsa monedelor lui Anastasius sau Tiberius II Constantin poate fi întimplătoare și lipsită de semnificație istorică, oricum aceste monede fiind ceva mai rare în cadrul descoperirilor dobrogene¹⁶.

În cadrul descoperirilor de la Enisala, ca de altfel în tot restul Dobrogei, pe primul loc se află monedele emise de atelierul de la Constantinopol. Nicomedia și Cyzicul sînt și ele bine plasate, dar în a doua jumătate a sec. al VI-lea se pare că Thessalonica a avut un rol destul de important în ceea ce privește asigurarea unor nominaluri mai mici (mai ales 1/2 follis).

De o mare importanță sînt monedele lui Focas, cărora li se adaugă și emisiuni de la Heraclius¹⁷, fapt ce prelungește funcționarea fortificației de la Enisala I pînă în deceniul al II-lea al sec. al VII-lea.

Prin aceasta este documentată o nouă fortificație nord-dobrogeană care continuă să existe și la începutul sec. VII¹⁸.

În perioada ce urmează, după cum se constată și în restul teritoriului dobrogean monedele devin foarte rare. Continuitatea de locuire este asigurată de o așezare ce a fost descoperită în punctul „La Biserică”. Aici a fost dezvelit în anul 1981 un cuptor menajer din lut ce avea două vetre. Pe baza materialelor ceramice (reprezentate în exclusivitate de fragmente de oale borcan) descoperite în groapa cuptorului sau antrenate în gropile mormintelor medievale, așezarea se poate data în sec. IX, avîndu-și începuturile foarte probabil în ultimele decenii ale sec. VIII¹⁹.

Ultima descoperire monetară o reprezintă un follis anonim cl. C (1034—1042). Moneda s-a descoperit la poalele cetății medievale, în punctul „Palanca”. Aici s-a efectuat mai demult o săpătură de salvare, autorul lor anunțînd că s-au descoperit și materiale

din perioada fëndală-timpurie, rezultatele rămînînd însă înedite²⁰. Cît ajutorul acestei monede se pōato preciza acum cā așezarea de aici dătează din sec. XI.

În acest secol se observă un revirîment în toată zona învecinată, descoperiri arheologice și numismatice fiind cunoscute la Sarichioi²¹, Babadag²² și 6 Martie²³.

Deși modest, lōtul monetar de la Enisala ne oferă date noi care ne permit să reconstituim mai fidel evoluția locuirii în această arie de-a lungul unui mileniu întreg. (vez ilustrația vol. II, p. 719.)

CATALOG

ANTONINUS PIUS

(138-161)

* 1. AE 9,31 g ↓ 25,5 mm. As.

RIC III, 556. Roma, a. 139

Inv. 42444

LICINIUS I

(307-324)

* 2. AE 3,35 g ↓ 23,5 mm. Follis.

RIC, VI, 73. Heraclea, a. 313 $\frac{\Delta}{\text{SMHT}}$

Inv. 42455

3. AE 2,14 g ↓ 20 mm $\frac{?}{\text{SMHT}}$

Idem

Inv. 42457

URBS ROMA

* 4. AE 2,31 g ↓ 17 mm. Follis.

LRBC, II, 1218. Cyzic, a. 330-335 $\frac{?}{\text{SMKA}}$

Inv. 42448

CONSTANTIUS II

(337-361)

* 5. AE 2,22 g × 18 mm

LRBC, II, 1603, Sirmium.

a. 351-355

ASIRM

Inv. 42459

VALENS

(364-378)

* 6. AE 1,97 g ↓ 17 mm

LRBC, II, 1709. Thessalon

a. 367-378

TES

Ripa Șopulesei

Inv. 42452

JUSTINUS I

(518-527)

* 7. AE $\frac{M}{A}$; CON: A

AE 16,72 g ↓ 32 × 31 mm

MIB I, 11. Constantinopolis, a. 518-522

Cetatea romano-bizantină Enisala I.

Inv. 42447

* 8. AE $\frac{K}{E}$

AE 7,33 g ↓ 26 × 23 mm

MIB I, 18. Constantinopolis, a. 518-522

Cetatea Enisala I.

Inv. 42442

9. AE $\frac{K}{E}$

AE 8,55 g ↑ 27 mm

MIB I, 18. Constantinopolis, a. 518-522

Cetatea Enisala I.

Inv. 42463

JUSTINIANUS I

(527-565)

10. AE $\frac{M}{A}$; CON: E

AE 15,37 g ↑ 32 × 30 mm

MIB I, 87. Constantinopolis, a. 527-532

Cetatea Enisala I.

Inv. 42456

* 11. AE $\frac{K}{N}$; XXX/II

AE 7,67 g ↑ 25,5 × 24 mm

MIB I, 116 a. Nicomedia, a. 558-559

Cetatea Enisala I.

Inv. 42441

* 12. AE $\frac{N}{X}$ $\frac{K}{r}$

AE 8,45 g ↑ 28 × 25,5 mm

MIB I, 11. Antiochia, a. 527

Justinus I și Justinianus I asociați

Cetatea Enisala I.

Inv. 42454

JUSTINUS II

(565—578)

* 13. $\overset{+}{M}$; CON; ϵ ; II/II

AE 13,00 g ↓ 30 × 27,5 mm

MIB II, 43 a. Constantinopolis, a. 568—569

Cetatea Enisala 1.

Inv. 42445

* 14. $\overset{+}{M}$; CON; Δ ; Ψ

AE 12,13 g ↑ 30 × 28 mm

MIB II, 43 b. Constantinopolis, a. 569—70/71

Cetatea Enisala 1.

Inv. 42446

* 15. $\overset{+}{M}$; CON; B; Ψ I

AE 12,23 g ✓ 30,5 × 30 mm

MIB II, 43 a. Constantinopolis, a. 570—71/72

Cetatea Enisala 1.

Inv. 42458

* 16. $\overset{+}{K}$; TES; * Ψ

AE 4,54 g ↓ 20 mm

MIB II, 68 b. Thessalonica, a. 569—70/71 dar fără * înaintea datei

Cetatea Enisala 1.

Inv. 42462

* 17. $\overset{\oplus}{K}$; TES; X

AE 5,38 g ↓ 21 × 18,5 mm

MIB II, 70 a. Thessalonica, a. 574—575
Cetatea Enisala 1.

Inv. 42453

MAURICIUS TIBERIUS

(582—602)

* 18. $\overset{+}{M}$; K V Z; Δ . Ψ II

AE 11,06 g ↓ 28 mm

MIB II, 84 D. Cyzic, a. 588—89/90
Cetatea Enisala 1.

Inv. 42449

19. $\overset{+}{K}$, Δ ; * Ψ

AE 3,90 g ✓ 24,5 × 23,5 mm

MIB II, 71 D. Constantinopolis, a. 595—97/98

Cetatea Enisala 1.

Inv. 42450

20. $\overset{+}{K}$; B; Ψ

AE 5,59 g ↑ 23 mm

MIB II, 88 D, Cyzic, a. 586—87/88
Cetatea Enisala 1.

Inv. 42461

PHOCAS

(602—610)

* 21. XXXX/CON ϵ

AE 10,24 g → 35 × 30 mm

MIB II, 62 c. Constantinopolis, a. 604—605.

Surfrapat pe Mauricius Tiberius, MIB II, 67 D.

Constantinopolis, a. 589/90. Av/Av
Cetatea Enisala 1.

Inv. 42460

* 22. XXXX/NIKOB/ Ψ /II/I

AE 13,71 g ↓ 33 × 29 mm

MIB II, 69 c. Nicomedia, a. 609—610
Enisala 1.

Inv. 42443

Follis anonim clasa C

(1034—1042)

23. AE 8,81 g ↓ 28,5 × 26 mm. Tăiată.
La Palanca.

Inv. 42451

NOTE

Monedele notate cu asterisc în catalog sînt ilustrate în planşe.

Într-o formă prescurtată lucrarea a fost prezentată la Sesiunea științifică a Muzeului Național de Istorie RSR, din 26—27 febr. 1982.

1. „La poalele muntelui pe care se văd încă ruinele cetății Eraclea de lingă Enisala s-au găsit cu ocazia săpăturilor unei șosele ruinele unei vechi construcțiuni, schelete, oale și o piatră frumos sculptată, ce probabil a făcut parte din frontispiciul unei mărețe construcțiuni din antichitate” în ziarul „Centrul Dobrogei” din 15 iunie 1898, Babadag.

2. Al. S. Ștefan, *Cetățile romane de la Enisala. Studiu acrofolotografic*, în RMM MIA, XLVI, 2, 1977, p. 15.

3. Mircea Petrescu-Dimbovița, *Inventarul materialului arheologic de la Rezidența regală din Galați*, Buc., 1940, pp. 6—7; I. Barnea, Ștefan Ștefănescu, *Din istoria Dobrogei*, III, Buc., 1971, p. 380 și urm.; Radu Ștefan Ciobanu, *Cetatea Enisala*, în BMI, XL, 1, 1971, pp. 21—30; I. T. Dragomir, *Cetatea medievală de la Enisala, Unele arme și obiecte de podoabă*, în Danubius, VI—VII, 1972—1973, pp. 29—48; idem, *Descoperiri hallstattiene în incinta cetății medievale Enisala*, în SCIVA, 25, 1974,

- 1, pp. 131–136; A. I. Stefan, *op. cit.*, p. 24; Silvia Baraschi și Gh. I. Cantacuzino, *Cercetările arheologice din cetatea de la Enisala (1976)*, în Peuce VIII, 1980, pp. 459–471.
4. G. Simion, *Despre cultura geto-dacă din nordul Dobrogei în lumina descoperirilor de la Enisala*, în Peuce II, pp. 63–129; idem, *Les getes de la Dobroudja septentrionale du VI-e au I-e siecles av.n.e.*, în Thracodacia, Buc., 1976, p. 113–163.
5. Mircea Babeș, *Necropola daco-romană de la Enisala*, în SCIV, 22, 1, 1971, pp. 19–46.
6. Mihaela Mănușu Adameșteanu, *Necropola daco-romană de la Enisala, com. Sarichioi, jud. Tulcea*, în Peuce IX, sub tipar.
7. Gh. Mănușu Adameșteanu, *Necropola medievală de la Enisala. Raport preliminar (1977)*, în Peuce VIII, 1980, pp. 473–496; idem, *Necropola medievală de la Enisala. Raport preliminar asupra campaniei din anul 1978*, în Materiale Oradea, 1979, pp. 379–385; idem, *Necropola medievală de la Enisala*, în Materiale Tulcea, 1980, pp. 619–625.
8. Elena Lăzurescu și Gh. Mănușu Adameșteanu, *Noi descoperiri la Enisala, jud. Tulcea*, în Materiale Tulcea, 1980, pp. 146–156; Cercetările întreprinse aici de S. Morintz au rămas inedite.
9. A. Aricescu, *Tezaurul de semne de schimb premonetare de la Enisala* în SCN, 6, 1975, pp. 17–24; E. Oberländer Târnoveanu, *Aspecte ale circulației monedei grecești în Dobrogea de Nord (sec. VI–I î.e.n.)* în Pontica, 11, 1979, p. 74, nr. 5 și 6 și notele 79, 80; Octavian Iliescu, *Insemnări privitoare la descoperiri monetare (II)*, în SCN, II, 1958, p. 456; idem, *L'hyperpere byzantine au Bas-Danube du XI-e au XV-e siecles*, în RESEE, 7, 1969, 1, p. 117; idem, *Emisiuni monetare ale orașelor medievale Dunărea de Jos*, în Peuce II, 1971, p. 263; Gh. Papuc, *Cîteva monede feudale din Țara Românească și Moldova, descoperite în Dobrogea*, în Pontica 3, pp. 390–396; G. Custurea, *Tezaurul monetar de la Enisala (sec. XV–XVII)*, în Crisia VIII, 1978, pp. 531–536.
10. Al. S. Ștefan, *op. cit.*, p. 15.
11. M. Babeș, *op. cit.*, p. 21 și nota 10–11; Gh. Poenaru-Bordea, *Cîteva date noi privind circulația denarilor romani republicani în Dobrogea*, în Pontica VII, 1974, pp. 225–226.
12. M. Babeș, *op. cit.*, p. 21 și nota 11.
13. Cercetări întreprinse de Gh. Mănușu Adameșteanu.
14. E. Oberländer Târnoveanu, *Cronica descoperirilor monetare din nordul Dobrogei*, în Peuce VIII, 1980, p. 505, nr. 78, 79; la acestea putem adăuga un lot important de monede precum și alte 3 monede descoperite de ultim moment intrate în colecțiile muzeului din Tulcea și descoperite în zona de vest a satului. — o monedă de la Geta (211–212), o monedă Urbs Roma emisă în anul 332 și o monedă de la Constantius II (346–361), inv. 42464, 42466. Moneda de la Geta este singura descoperire din sec. III. Ultimele 3 monede au fost identificate de Cristina Opaț.
15. E. Oberländer Târnoveanu, *op. cit.*, p. 507, nr. 103; Al. S. Ștefan, *op. cit.*, p. 121 și nota 45; vezi și nota 17.
16. Gh. Poenaru-Bordea și V. H. Baumann, *Monede romane și bizantine provenite din nordul Dobrogei*, în Peuce IV, 1973–1975, pp. 164–165. De aici provin și două monede mai timpurii de la Traian și Constantin I (cf. TIR L 35, p. 40).
17. Monedele au fost identificate de noi în colecția Muzeului de istorie din Galați prin amabilitatea Anetei Anghel, căreia îi mulțumim încă odată.
18. Al. S. Ștefan, *op. cit.*, p. 20, cu o remarcabilă intuiție datează ultima etapă de utilizare a cetății prin sec. VI. Alte centre din nordul Dobrogei care continuă să existe și la începutul sec. VII: Agyssus — A. Opaț, *Agyssus 76. Raport preliminar în Pontica*, X, 1977, pp. 309–310; E. Oberländer Târnoveanu, *Monede bizantine din sec. VII–X descoperite în nordul Dobrogei*, în SCN, VII, 1980, p. 163, nr. 1 — Heraclius; Murighiol — M. Zahariade, Al. Suceveanu, A. Opaț, Cristina Opaț, F. Topoleanu, *Șantierul arheologic Murighiol, jud. Tulcea*, comunicare susținută la o XVI-a Sesiune anuală de rapoarte privind rezultatele cercetărilor arheologice din anul 1981, Vaslui, 1982; Capul Doloiman-Argamum-, Maria Coja, *Cercetări noi în așezarea greco-romană de la Capul Doloiman-Argamum (?)*, în BMI, XLI, 1972, 3, p. 40 — Focas; Nufăru — B. Mitrea, *Decouvertes recentes et plus anciennes de monnaies antiques et byzantines en Roumanie*, în Dacia, NS, 10, 1966, p. 42, nr. 56 — Heraclius.
19. Gh. Mănușu Adameșteanu, *Cercetări întreprinse la Enisala, punctul „La Biserica” în anul 1981*, comunicare susținută la Sesiunea anuală de la Vaslui, 1982.
20. Săpături efectuate de S. Morintz, conform SCIV 21, 1970, 3, p. 499 nr. 51.
21. Irina Oberländer, Târnoveanu și E. Oberländer Târnoveanu, *Aspecte ale civilizației geto-dacice din Dobrogea în lumina cercetărilor din așezarea de la Sarichioi (sec. IV–II î.e.n.)*, în Peuce VIII, 1980, p. 78.
22. Al. Popeea, și V. H. Baumann, *Monede bizantine anonime și skifate în colecția Muzeului din Tulcea*, în Peuce VI, 1977, p. 208, nr. 12, E. Oberländer Târnoveanu, *op. cit.*, p. 509, nr. 143.
23. Un follis anonim, Thompson, Cl. B (1028–1034). Monedă inedită aflată în colecția Institutului de Arheologie București, donată de E. Oberländer Târnoveanu în anul 1974.

D'AUTRES TÈMOIGNAGES ATTESTANT L'HABITAT HUMAIN DANS L'ACTUEL TERRITOIRE DU VILLAGE ENISALA PENDANT LE PREMIER MILLENAIRE DE NOTRE ÈRE

(RÉSUMÉ)

Le présent article publie 23 monnaies antiques et byzantines récupérées dans les limites territoriales du village d'Enisala au cours de la période 1977-1981. Ce lot monétaire offre quelques données intéressantes concernant l'habitat de l'endroit pendant le premier millénaire de notre ère et au commencement du deuxième. Sous le rapport chronologique, ces pièces de monnaies s'échelonnent comme suit:

A - Monnaies romaines (IIe-IVe siècles de n.è.): 6 exemplaires.

Liste des monnaies respectives:

- 1) Antonin le Pieux - 1 AE
- 2) Licinius Ier - 2 AE
- 3) Urbs Roma - 1 AE
- 4) Constance II - 1 AE
- 5) Valens - 1 AE

B - Monnaies byzantines (VIe-XIe siècles): 17 exemplaires.

Liste des monnaies respectives:

- 1) Justin Ier - 3 AE
- 2) Justinien Ier - 3 AE
- 3) Justin II - 5 AE
- 4) Maurice-Tibère - 3 AE
- 5) Phocas - 2 AE
- 6) Follis anonyme, Thompson Cl. C - 1 AE

Les monnaies romaines susmentionnées (IIe-IVe siècles) rejoignent certaines trouvailles antérieures attestant la présence d'une agglomération

romaine au centre même du village actuel. Fondés sur quelques trouvailles antérieures et sur une série de fragments céramiques, nous sommes à même de situer les débuts de cette agglomération au Ier siècle av.n.è. Au cours des siècles suivants, cette agglomération aurait avancé vers le centre du village actuel pour aboutir au terme de son existence dans la seconde moitié du IVe siècle de n.è.

Les monnaies byzantines (VIe-VIIe siècles) doivent avoir pour origine la citadelle romano-byzantine située au lieu-dit «Peștera» et que la littérature spécialisée désigne par le nom conventionnel d'«Enisala I». Comme aux monnaies de Phocas s'ajoutent encore quelques pièces d'Héraclius, ce fait témoigne de l'existence d'une nouvelle forteresse dans le nord de la Dobroudja au VIIe siècle.

La dernière trouvaille est représentée par un follis anonyme, cl. C (1034-1042), trouvé au pied de la forteresse médiévale, au lieu-dit «Palanca». Grâce à cette monnaie, on est à même de préciser que l'agglomération localisée par là auparavant serait datée du XIe siècle de n.è.

Bien que modeste, le lot monétaire d'Enisala offre, comme on le voit, des données susceptibles de contribuer à une restitution plus fidèle du développement de l'habitat au cours de tout un millénaire de vie dans la zone en question.

NEUE BEWEISE FÜR DIE BESIEDLUNG DES HEUTIEGEN GEBIETES DES DORFES ENISALA IM. I JAHRTAUSEND U.Z.

(ZUSAMMENFASSUNG)

Es werden 23 antike und byzantinische Münzen publiziert, die auf dem Gebiet des Dorfes Enisala, zwischen 1977-1981, entdeckt wurden. Sie bringen neue Daten für die Besiedlung im ersten Jahrtausend und am Anfang des zweiten Jahrtausends. Die Münzen werden in ihrer chronologischen Reihe vorgeführt:

A). Römische Münzen (II-IV Jh.u.Z.) - 6 Stück.

- 1) Antoninus Pius - 1 AE
- 2) Licinius I - 2 AE
- 3) Urbs Roma - 1 AE
- 4) Constantius II - 1 AE
- 5) Valens 1 AE

B) Byzantinische Münzen (VI-XI Jh.) - 17 Stück

- 1) Justinus I - 3 AE
- 2) Justinianus I - 3 AE
- 3) Justinus II - 5 AE
- 4) Mauricius Tiberius - 3 AE
- 5) Phocas 2 AE
- 6) Unbekannter Follis, Thompson Cl. C - 1 AE

Die römischen Münzen (II-IV.Jh.) zusammen mit älteren hier gefundenen Münzen, bezeugen die Anwesenheit auf dem Gebiet des Dorfes Enisala einer römischen Siedlung. Auf Grund einiger Entdeckungen und Keramikbruchstücke, kann der Anfang der Siedlung im I.Jh.v.u.Z. datiert werden. In den nachfolgenden Jahrhunderten hat sich die Siedlung gegen dem Dorfzentrum deplasiert. Das Ende der Siedlung kann am Ende des IV Jh. fixiert werden.

Die byzantinischen Münzen (VI-VII.Jh.) stammen aus der byzantinischen Festung aus dem Fundort „Peștera“ oder „Enisala I“ (in der Fachliteratur). Zu den Phocas-münzen gesellen sich auch Herakliusmünzen was auf die Anwesenheit einer neuen Befestigungsanlage am Anfang des VII.Jh. hinweist.

Die letzte Entdeckung, ein unbekannter Follis, cl. C (1034-1042) entdeckt in der Burg von „Palanca“, datiert die hier vorher identifizierte Burg vor dem XI.Jh.

Wen auch bescheiden, bringen die hier veröffentlichten Münzen, neue Daten für die Entwicklung der Besiedlung in diesem Gebiet während eines ganzen Jahrtausends.

NOI DOVEZI DE LOCUIRE PE TERITORIUL
ACTUAL AL SATULUI ENISALA ÎN
MILENIUL I e.n.

(text, p. 349)

**GHEORGHE MĂNUCU-ADAMEȘTEANU
ERNEST OBERLÄNDER-TÂRNOVEANU**

PL. I — 1. ANTONINUS PIUS; 2. LICINIUS I; 4. URBS ROMA; 5. CONSTANTIUS II; 6. VALENS; 7. JUSTINUS I

PL. I — 1. ANTONINUS PIUS; 2. LICINIUS I; 4. URBS ROMA; 5. CONSTANTIUS II; 6. VALENS; 7. JUSTINUS I;

TAF. I — 1. ANTONINUS PIUS; 2. LICINIUS I; 4. URBS ROMA; 5. CONSTANTIUS II; 6. VALENS; 7. JUSTINUS I;

PL. II — 8. JUSTINUS I; 10—12. JUSTINIANUS I; 13. JUSTINUS II.

PL. II — 8. JUSTINUS I; 10—12. JUSTINIANUS I; 13. JUSTINUS II.

TAF. II — 8. JUSTINUS I; 10—12. JUSTINIANUS I; 13. JUSTINUS II.

14

15

16

17

18

PL. III — 14—17. JUSTINUS II; 18. MAURICIUS TIBERIUS.

PL. III — 14—17. JUSTINUS II; 18. MAURICIUS TIBERIUS.

TAF. III — 14—17. JUSTINUS II; 18. MAURICIUS TIBERIUS.

PL. IV — 19 MAURICIUS TIBERIUS; 21—22. PHOCAS; 23. FOLLIS ANONYME, CLASSE C.

TAF. IV — 19. MAURICIUS TIBERIUS; 21—22. PHOCAS; 23. FOLLIS C. ANONYME.

PL. IV — 19. MAURICIUS TIBERIUS; 21—22 PHOCAS; 23. FOLLIS ANONIM, CLASA C